

Brüssel, 4. veebruar 2022
(OR. fr)

5887/22

LIMITE

AGRI 37
AGRILEG 12
FOOD 10
SAN 68
PHYTOSAN 5
VETER 7
ENV 100
CLIMA 53
CODEX 2
WTO 12
RELEX 132

MÄRKUS

Saatja: Eesistujariik

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Rohelise kokkuleppe, ühise põllumajanduspoliitika ja kaubanduspoliitika vahelise sidususe suurendamine, et toetada üleminekut kestlikele toidusüsteemidele
– Arvamuste vahetus

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi taustteave eespool nimetatud teemal toimuvaks arvamuste vahetuseks nõukogu 21. veebruari 2022. aasta istungil (põllumajandus ja kalandus).

Rohelise kokkuleppe, ühise põllumajanduspoliitika ja kaubanduspoliitika vahelise sidususe suurendamine, et toetada üleminekut kestlikele toidusüsteemidele

Euroopa Liit tegeleb üleminekuga oma põllumajandus-, toidu- ja metsandussektoris, et muuta need veelgi vastupidavamaks, kestlikumaks, keskkonnasõbralikumaks ja loomade heaolu arvestavamaks, et vastata meie aja peamistele väljakutsetele, eelkõige kliimamuutustest ja elurikkuse vähenemisest tulenevatele probleemidele, ning pidevalt muutuvatele ühiskondlikele ootustele.

Nii on Euroopa Komisjon osana Euroopa rohelisest kokkuleppes esitanud ambitsioonikad ühised eesmärgid, näiteks tegevuskava „Eesmärk 55“, et saavutada 2050. aastaks CO₂-neutraalsus, ning temaatiline strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse temaatiline strateegia, et toetada tervislikke, vastupidavaid, õiglasi ja kestlikke toidusüsteeme; nõukogu ja parlament pidasid neid algatusi tervitatavaks. Euroopa Liit kinnitas võetud kohustusi ka 2021. aasta septembris toimunud ÜRO toidusüsteemide alasel tippkohtumisel.

See uus raamistik annab ainulaadse võimaluse kinnitada ja sõnastada uuesti nn sotsiaalne toiduleping, mis seob Euroopa Liitu ja selle kodanikke alates Rooma lepingu jõustumisest. Kodanikud pööravad üha suuremat tähelepanu oma toitumise keskkonna-, tervise- ja eetilistele aspektidele, sealhulgas loomade heaolule ning vajadusele tagada põllumajandussektoris õiglase sissetulek ja inimväärsed töötingimused.

Ülemineku õnnestumiseks on vaja toetada asjaomaseid Euroopa osalejaid, näiteks põllumajandustootjaid, isegi kui nad tegutsevad globaalses kontekstis, kuna üleminekuga võivad kaasneda kohanemiskulud, mida turg alati ei hüvita. Põllumajanduse puhul aitab sellele kaasa uus ühine põllumajanduspoliitika aastateks 2023–2027.

Lisaks rahalisele toetusele on vaja hõlbustada ka tarbijate valikuvõimalusi kestliku ja mitmekesise toitumise osas ning viia ELi avalik poliitika kooskõlla kestlikkuse eesmärkidega, eelkõige mis puudutab loomatervise- ja loomakaitsepoliitikat, taimetervise poliitikat, toiduohutuse ja tarbijate teavitamise poliitikat ning keskkonna- ja kaubanduspoliitikat.

ELi poliitikas tuleb arvesse võtta ka ülemineku ajal ilmnevaid negatiivseid mõjusid – eelkõige neid, mis on seotud sellise nähtusega nagu nn keskkonnaleke kolmandatesse riikidesse –, mis võivad kahjustada ülemineku tõhusust.

Nii näitab komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) uuring¹, mille eesmärk on hinnata Euroopa rohelises kokkuleppes ning strateegias „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegias sätestatud mõne eesmärgi kumulatiivset mõju Euroopa toidusüsteemile, et eeldatavat keskkonna- ja kliimaalast kasu silmas pidades võib nende strateegiate rakendamine tuua kaasa Euroopa põllumajandustootmise vähenemise ohu ja selliste põllumajandustoodete impordi suurenemise kolmandatest riikidest, mis võivad olla keskkonna- või tervisekaitse seisukohast vähem ambitsioonikad või mitte vastata Euroopa tarbijate ootustele ning mille CO₂ jalajälg võib samuti olla suurem.

Võttes muu hulgas arvesse selle töö meetodite piiratust², sunnivad nimetatud uuringu ja muude sarnaste uuringute tulemused meid järele mõtlema, millised on võimalused vältida olukorda, kus Euroopa põllumajandusele kohaldatavate tervise- ja keskkonnanõuete karmistamine tooks kaasa meie tootmisvõimsuse vähenemise, millel omakorda oleksid tagajärjed maailma toidutarnetele ja millega võib kaasneda sotsiaalne tasakaalustamatus, ning keskkonna- või kliimamõju suurenemise muudes maailma piirkondades.

¹ JRC, 2021, „*Modelling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model*“.

² Eelkõige asjaolu, et ei võetud arvesse kõnealuste strateegiate muid täiendavaid eesmärke ja nõudlusega seotud meetmeid.

Teadusuuringutel ja innovatsioonil on oluline roll, et saavutada edu Euroopa põllumajanduse üleminekul, seadmata ohtu tootmispotentsiaali. Sellele aitavad kaasa ka investeeringud (robotikasse, digitaalvaldkonda, geneetikasse, biolahendustesse). Agroökoloogia rakendamine on jätkuvalt parim viis mulla potentsiaali ja ökosüsteemide elurikkuse säilitamiseks, mis on tootmisvõimsuse säilitamise eeltingimus. Nende vahendite kasutamiseks on Euroopa põllumajandustootjatel vaja asjakohast finantssuutlikkust ja piisavat sissetulekut.

Seda silmas pidades on väga oluline tagada eelkõige nende kolme poliitikavaldkonna eesmärkide sidusus, mis on olulised ka Euroopa Liidu ülesehitamiseks, heaoluks ja suutlikkuseks reageerida tulevikuprobleemidele: ühine põllumajanduspoliitika kui toiduga kindlustatuse tagatis Euroopas ja kogu maailmas; Euroopa roheline kokkulepe, mille eesmärk on määratleda ELi uus kestliku majanduskasvu mudel; ning kaubanduspoliitika, mis põhineb mitmepoolsuse reeglite kui ülemaailmse stabiilsuse teguri kaitsmisel.

Mitmepoolse kaubandussüsteemi reegleid järgides peaks olema võimalik käsitleda kõnealust sidususe küsimust kooskõlas suunistega, mille Euroopa Komisjon esitas oma teatistes kaubanduspoliitika läbivaatamise kohta.

Teatavatel asjaoludel võimaldavad WTO reeglid juba kehtestada õiguspärase poliitilise eesmärgi, nagu tervise, keskkonna või kõlbluse kaitse saavutamiseks reguleerivaid meetmeid, sealhulgas impordipiiranguid, tingimusel et need meetmed ei ole diskrimineerivad ega kujuta endast varjatud kaubanduspiirangut, on vajalikud taotletava eesmärgi saavutamiseks, on teaduslikult põhjendatud ja mõjutavad ülemaailmseid nähtusi. Kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja antibiootikumiresistentsus kuuluvad selgelt selliste ülemaailmsete probleemide hulka.

Seda silmas pidades on Euroopa Parlament ja nõukogu palunud Euroopa Komisjonil esitada aruanne ELi tervise- ja keskkonnastandardite (sealhulgas loomade heaolu ning tootmisprotsesside ja -meetodite standardite) kohaldamise kohta imporditavate põllumajandustoodete suhtes³. Pidades silmas ühise põllumajanduspoliitika reformi üle peetavatel läbirääkimistel väljendatud ootusi, peaks kõnealune aruanne andma selles küsimuses põhjaliku hinnangu ja võimaldama hõlmata kõiki asjaomaseid avaliku poliitika valdkondi. Aruanne avaldatakse eeldatavasti hiljemalt 2022. aasta juunis.

Kindlustamaks, et liidu turule lastud põllumajandustooted ja toiduained, olenemata sellest, kas need on Euroopa päritolu või imporditud, tagavad Euroopa tarbijate tervise- ja keskkonnakaitse samal tasemel, on mitu võimalust:

- i) taimekaitsevahendite jääkide piirnormide ja impordile kehtestatud jääkide piirnormide läbivaatamine;
- ii) teatavate Euroopa standardite kohaldamine imporditud toodete suhtes (peegelmeetmed);
- iii) märgistamise tõhustamine;
- iv) kõnealuste väljakutsete arvessevõtmine kahepoolsetes kaubanduslepingutes;
- v) tegevuse ja koostöö tõhustamine rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides.

³ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühisavaldus ELi tervishoiu- ja keskkonnastandardite kohaldamise kohta imporditavate põllumajandustoodete suhtes, ELT C 488/7, 6.12.21, lk 7.*

i) Taimekaitsevahendite jääkide piirnormide ja impordile kehtestatud jääkide piirnormide läbivaatamine

ELi õigusaktidega on kehtestatud raamistik taimekaitsevahendite⁴ turulelaskmiseks ja kasutamiseks ELis. Õigusaktidega reguleeritakse ka taimset ja loomset päritolu toidu ja sööda turulelaskmist, kehtestades kõnealustele toodetele pestitsiidide jääkide piirnormid⁵. Neid piirnorme kohaldatakse kõigi ELi turule lastavate toodete suhtes, olenemata sellest, kas need on toodetud ELis või imporditud kolmandatest riikidest.

Taimekaitsevahendite kasutamine Euroopa Liitu eksportimiseks ettenähtud toidu või sööda tootmiseks on lisaks tootjariigi riiklikele eeskirjadele piiratud üksnes vajadusega mitte ületada Euroopa Liidus turule lastud toote puhul kohaldatavaid jääkide piirnorme.

ELi eeskirjad võimaldavad ettevõtjatel taotleda võimalust kohaldada impordile kehtestatud jääkide piirnorme, sealhulgas toimeainete puhul, mis ei ole ELis lubatud muudel põhjustel kui rahvatervis, et võtta arvesse erinevaid põllumajandustavasid ja rahuldada rahvusvahelise kaubanduse vajadusi. Seepärast võib liidus heakskiitmata ainete puhul kehtestada või säilitada määramispiiri ületavaid jääkide piirnorme. Selle tulemusena lastakse seaduslikult turule toitu või sööta, mis sisaldab selliste ainete jääke, mille kasutamine on ELis keelatud, tingimusel et selliste jääkide sisaldus jääb allapoole kohaldatavaid jääkide piirnorme.

⁴ Määrus (EÜ) nr 1107/2009 ja direktiiv 2009/128/EÜ.

⁵ Määrus (EÜ) nr 396/2005.

Sellega seoses peab Euroopa Komisjon jätkama ELis keelatud ainete jääkide piirnormide / impordile kehtestatud jääkide piirnormide läbivaatamist, et viia need võimalikult kiiresti kooskõlla uusimate teaduslike andmetega. Selle töö osaks peaks olema üldiste keskkonnaprobleemide parem arvessevõtmine jääkide piirnormide / impordile kehtestatud jääkide piirnormide kindlaksmääramisel, nagu komisjon pani ette oma 20. mai 2020. aasta aruandes Euroopa Parlamendile ja nõukogule määruse (EÜ) nr 1107/2009 (taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta) ja määruse (EÜ) nr 396/2005 (pestitsiidide jääkide piirnormide kohta)⁶ hindamise kohta. Lisaks võiks jääkide piirnormid kehtestada üksnes loomasöödaks ettenähtud toodetele, et paremini ohjata loomade kokkupuute riski taimekaitsevahenditega, mis võivad ohustada nende tervist.

ii) Töö jätkamine teatavate Euroopa standardite kohaldamisel imporditud toodete suhtes

ELi õigusaktid juba sisaldavad **tootmismeetodeid käsitlevaid sätteid, mida kohaldatakse nõ peeglina** kolmandatest riikidest **imporditud toodete suhtes**. Üks näide sellest on keeld importida selliseid loomi ning tooteid, mis on saadud sellistelt loomadelt, kellele on manustatud kasvu soodustamiseks kasutatavaid mikroobivastaseid ravimeid ja mikroobivastaseid aineid, mis on ette nähtud kasutamiseks inimtervishoius, nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määruses (EL) 2019/6, mis käsitleb veterinaarravimeid. Pärast kõnealuse määruse jõustumist 28. jaanuaril 2022 on selle keelu tõhusaks rakendamiseks hädavajalik määruse artiklis 118 ette nähtud teiseste õigusaktide kiire vastuvõtmine.

Nagu on soovitatud komisjoni teatises kaubanduspoliitika läbivaatamise kohta⁷, võib EL olla sunnitud kehtestama kooskõlas WTO reeglitega täiendavaid peegelmeetmeid.

⁶ REFITi aruanne, COM/2020/208 final.

⁷ Komisjoni 18. jaanuari 2021. aasta teatis „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“, COM(2021) 66 final, vt punkt 3.2.2.

Selleks võiks enne seadusandlike muudatusi tehtavate mõjuhindangute raames süstemaatiliselt hinnata, kas kolmandatest riikidest pärit toodete suhtes on asjakohane kohaldada liidu tootmisstandardeid, et tugevdada tervise- ja keskkonnakaitset või käsitleda eetilisi probleeme. Loomade heaolu käsitlevate õigusaktide ja määruse (EÜ) nr 1831/2003 (loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta) läbivaatamine, millega komisjon tegeleb, võiks olla esimene võimalus seda lähenemisviisi rakendada.

Lisaks võimaldaks see töö liikuda selge ja tervikliku õigusraamistiku suunas, mida rakendatakse sõltumata toidu päritolust.

iii) Märgistamissüsteemide tõhustamine

Tarbijad soovivad rohkem teavet ostetavate põllumajandustoodete ja toiduainete päritolu ja tootmismeetodite kohta ning toetada oma valikute kaudu kestlikumat toidusüsteemi.

Toodete päritolu märgistamine võimaldab tarbijatel teha oma valikuid vastavalt väljendatud ootustele. Päritolu märkimine on juba praegu kohustuslik paljude ELis turustatavate toodete puhul, olenemata sellest, kas need on toodetud ELis või imporditud. Põllumajandustoodete ja toiduainete päritolu kohustusliku märgistamise tõhustamine võiks kooskõlas WTO reeglitega võimaldada paremini teavitada Euroopa tarbijaid tarbitavate toodete tootmisstandarditest.

iv) Kõnealuste väljakutsete parem arvessevõtmine kaubandus- ja koostöölepingutes

Samuti on väga oluline, et ELi poliitika ja vahendid aitaksid tõhusalt kaasa standardite ja ambitsioonide kollektiivsele globaalsele tõhustamisele nende ülemaailmsete probleemide lahendamisel. Kuigi kaubanduspoliitika üksi ei suuda reguleerida kõiki üleilmset reageerimist nõudvaid probleeme, on juurdepääs Euroopa turule, selle ettevõtetele ja enam kui 450 miljonile tarbijale oluliseks ajendiks pidada läbirääkimisi, mõjutada ja innustada tõhustama ambitsioone ja standardeid; seda asjaolu on siiani liiga vähe ära kasutatud.

Kaubanduslepingud loovad ka partnerriikidega koostöö raamistiku, mida tuleks tugevdada, nagu on ette nähtud komisjoni teatise kaubanduspoliitika kohta, eelkõige lisades uusi peatükke kestlike toidusüsteemide kohta⁸.

Euroopa Liidu teatavad mitme- või kahepoolsed tariifsed soodustused on juba seatud sõltuvusse sellest, kas kolmandad riigid täidavad konkreetseid kriteeriume. Näiteks veiseliha importimise nn Hiltoni kvoot⁹ hõlmab üksnes alates võõrutamisest eranditult karjamaal kasvatatud loomi. Kui see on asjakohane, võiks selle vahendi tulevaste läbirääkimiste kontekstis uuesti kasutusele võtta.

Need elemendid võimaldaksid tugevdada ELi kaubanduspoliitika panust strateegia „Talust taldrikule“ ja elurikkuse strateegia eesmärkide saavutamisse ning parandada ELi suuniste üldist sidusust.

⁸ Komisjoni 18. jaanuari 2021. aasta teatis „Kaubanduspoliitika läbivaatamine – avatud, kestlik ja jõuline kaubanduspoliitika“, COM(2021) 66 final, vt punkt 3.2.6.

⁹ Komisjoni 21. juuni 2013. aasta rakendusmäärus (EL) nr 593/2013, millega avatakse värske, jahutatud ja külmutatud kõrgekvaliteedilise veiseliha ning külmutatud pühvliliha tariifikvoodid ja sätestatakse nende haldamine.

v) Tegevuse ja koostöö tõhustamine rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides

Samaaegselt aktiivse koostööpoliitikaga, mille eesmärk on julgustada kaupu ELi eksportivaid kolmandaid riike võtma üle meie nõuetele vastavad tootmisstandardid (sealhulgas vajaduse korral ka kaubanduslepingute raames), peaksid EL ja selle liikmesriigid jätkama aktiivset osalemist rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides (eelkõige *Codex Alimentarius*, IPPC ja OIE), et edendada oma visiooni ja väärtusi.

Küsimused

Et aidata kaasa arutelule teemal, kuidas toetada kestlikele toidusüsteemidele üleminekut, austades samal ajal Euroopa põllumajandustootjate jõupingutusi oma tootmismeetodite arendamisel, palutakse ministritel väljendada oma seisukohti järgmistes küsimustes.

- 1) Kas nõustute dokumendis esitatud väitega, et ELi valdkondliku ja kaubanduspoliitika sidusust on vaja tugevdada, et saavutada Euroopa roheline kokkuleppe ja selle valdkondlike strateegiate eesmärgid, sealhulgas imporditud toodete osas?
- 2) Milliseid konkreetseid vahendeid tuleks kasutada, et tagada selle sidususe tegelik saavutamine?
